

30.10.63

Skj/IP.

116210

Notat

til statsråd Trasti
fra departementsråd Skjerdal

Stortingsmelding angående spørsmålet om staten bør overta bergverk og malmforekomster i privat eie.

1. Bergverkskomiteen av 1951 med daværende h.r.dommer Schei som formann, avga innstilling om ovennevnte spørsmål i 1955. Innstillingen ble forelagt en rekke organisasjoner m.v. til uttalelse. Departementet fremmet saken for Stortinget ved St.meld. nr. 18 for 1956. Departementet uttalte at det ikke foreligger noe særlig grunnlag for statsovertakelse av den private bergverksdrift, hverken helt eller delvis.

2. Meldingen ble behandlet av Stortinget 5. juli 1957. Ifølge brev av samme dag fra Stortingets Presidentskap fattet Stortinget 2 vedtak:

- a) St.meld. nr. 18/1956 ..... tas ikke under behandling.
- b) Stortinget anmoder Regjeringen om på ny å ta opp spørsmålet om statens overtagelse av bergverk og malmforekomster og å legge frem et positivt forslag om dette.

3. I begynnelsen av 1958 utarbeidet Industridepartementet et nytt utkast til St.meld. hvor en del ting var å jourført, men hovedkonklusjonen var den samme som i den opprinnelige melding. Saken ble forelagt Regjeringens økonomiske utvalg 11. april 1958. Utvalget besluttet at statsråden skulle drøfte saken med Arbeiderpartiets medlemmer i Industrikomiteen.

4. Det foreligger intet på saksdokumentene for statsråd Sjaastad i et notat 29. januar 1959 nevner at saken vel bør tas opp igjen, og ber om et notat til Regjeringen. Det ble

utarbeidet notat til Regjeringen datert 16. april 1959. I dette notat anføres:

"Jeg kan ikke se at vi i departementet kan komme lenger med denne saken før Regjeringen tar et prinsipielt standpunkt til hvorvidt man i en ny stortingsmelding vil legge til grunn Bergverkskomiteens innstilling og St.meld. nr. 18/1956 eller om Regjeringen nå vil innta det standpunkt at hele sakens grunnlag må vurderes på nytt. Dette må i så fall bety at man vil gå inn for å nasjonalisere bergverksindustrien."

Saken ble behandlet i regjeringskonferanse 23. april 1959 og det ble besluttet at meldingen skal å jourføres og legges frem på ny.

5. Det kan ikke ses at det er gjort noe med å utarbeide ny melding på dette tidspunkt. Det som foreligger på saken er en uttalelse på Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmöte hösten 1959 som bl.a. går ut på at Forbundet er prinsipielt av den oppfatning at staten bör overta eiendomsretten til bergverksbedriftene og at saken bör tas opp av Stortinget. Det kan ikke finnes noen annen forklaring på at ikke saken ble viderefört i 1959 enn at man har fått beskjed om at av politiske grunner bör saken ses an en tid.

6. I mellomtiden hadde Stortinget ikke etterlyst saken. Saken ble på nytt tatt opp i departementet i mai 1963 og konklusjonen var at det utarbeides et notat for Regjeringen med å jourføring av opplysningene i meldingen av 1956 og med fölgende alternative forslag:

- a) Det fremmes for tiden ikke noen melding.
- b) Det fremlegges ny å jourfört melding overensstemmende med retningslinjene i meldingen av 1956.

Saken ble dröftet i regjeringskonferanse 30. mai 1963. Den ble forelöpig tatt til etterretning, idet industriministeren skulle konferere med stortingspresidenten.

7. Saken ble dröftet på et internt administrasjonsmöte i Industridepartementet hos statsråden 7. juni 1963. Man fikk da beskjed om at det skulle utarbeides ny å jourfört

melding i samsvar med det tidligere standpunkt. Meldingen burde være ferdig så den kunne behandles i høstsesjonen 1963.

8. Ved forberedelsen av saken drøftet administrasjonen det spørsmål om man på ny skulle innhente uttalelser fra de organisasjoner m.v. som hadde uttalt seg om Bergverkskomiteens innstilling av 1955. Man mente at når det skulle fremmes ny melding, kunne man ikke lenger basere seg på 8 år gamle uttalelser uten at de interesserte organisasjoner m.v. fikk anledning til å uttale seg på nytt. Brevet gikk ut til organisasjoner m.v. 16. september 1963. Brevet er helt nøytralt i sin form og ender med at man tør forespørre om de fastholder de uttalelser som den gang ble gitt eller om de ønsker å tilføye noe.

Man har mottatt svar fra flere departementer, organisasjoner, bergmestere m.v. Stort sett fastholdes de tidligere uttalelser. Ingen synes å ha sett noe påfallende i den utsendte forespørsel.

9. Det kan være grunn til å presisere at behandlingen av denne saken er ikke influert av hvilken versjon man vil legge til grunn av Stortingets vedtak i forbindelse med representanten Hoff's fremsatte forslag. Brevet av 16. september d.å. er et nøytralt ekspedisjonsbrev. Normalt ville et slikt brev ikke bli forelagt for statsråden. Hvorvidt dette nøytrale ekspedisjonsbrev burde være forelagt daværende statsråd Moland, er en skjønnssak. En kan ikke se at det er noen grunn til som meddelt i pressen i går, å tilbakekalle brevet.

Jeg må på vegne av administrasjonen i Industridepartementet be om at dette notat blir sendt rundt til Regjeringens medlemmer.

30.10.63

Skj.